

Vejledning om administration af internationale naturbeskyttelsesområder

Vejledning til Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr.
782 af 1. november 1998
om afgrænsning og administration
af internationale naturbeskyttelsesområder
(EF-habitatområder, EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder)
med afsnit om habitatdirektivets artikel 12 og 13

Forord

De internationale naturbeskyttelsesområder er et vigtigt bidrag til at beskytte den biologiske mangfoldighed i Danmark. De er samtidig et dansk bidrag til internationalt at beskytte truede arter og naturtyper. Beskyttelsen forudsætter, at områderne administreres, så deres naturværdier ikke forringes.

I Danmark spiller de kommunale og regionale myndigheder en væsentlig rolle i administrationen af det åbne land. De kommunale og regionale myndigheder er derfor vigtige aktører, når det handler om at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder.

Denne vejledning er primært skrevet til amter og kommuner, der skal planlægge eller administrere miljø- og naturbeskyttelseslovgivning i eller i tilknytning til internationale naturbeskyttelsesområder. Vejledningen kan især have relevans for alle, der arbejder med planloven, naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven, okkerloven, vandforsyningsloven og råstofloven.

Udgangspunktet for vejledningen er bestemmelserne i Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om internationale naturbeskyttelsesområder (Ramsarområder, EF-fuglebeskyttelsesområder og EF-habitatområder).¹ Vejledningen er en udbygning og justering af den foreløbige vejledning om administration af EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder, som blev udsendt i 1996.

Bekendtgørelsen fastsætter grænserne for de områder, Danmark har forpligtet sig til at udpege gennem EF's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver samt Ramsar-konventionen. Bekendtgørelsen fastsætter endvidere regler for administrationen af beskyttelsesområder på land, som især har baggrund i habitatdirektivets artikel 6.²

Foruden en vejledning til bekendtgørelsen om de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder indeholder vejledningen en beskrivelse af implementeringen af habitatdirektivets artikel 12 om beskyttelse af yngle- og rasteplasser for en række dyrearter og artikel 13 om beskyttelse af visse plantearter.

Skov- og Naturstyrelsen, marts 2001

¹ Bekendtgørelsen afløser Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 26. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder.

² Forpligtelser, der vedrører områder på havet, naturpleje og -genopretning samt artsbeskyttelse gennemføres i andre dele af lovgivningen. Varetagelse af forpligtelserne til havs sker gennem udøvelse af statens højhedsret på søterritoriet.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
1. Indledning	7
1.1. Nogle hovedprincipper i beskyttelsen	7
1.2 Bekendtgørelsens baggrund og formål	8
1.2.1 Hvad skal beskyttes?	8
1.3 Alle myndigheder er forpligtet af direktiverne	9
1.4 Vejledningens opbygning - en læsevejledning	9
2. Hvad omfatter bekendtgørelsen (§§ 1 og 2)	11
2.1 Hvilke områder er omfattet af bekendtgørelsen (§ 1, stk. 1 og § 2, stk. 1)	11
2.2 Bevaringsmålsætninger for de internationale naturbeskyttelsesområder (§ 1, stk. 2)	11
3. Retningslinier for amternes og kommunernes planlægning (§ 3 og § 5)	13
3.1 Eksisterende og lokalplanlagte anlæg (§ 5)	13
3.2 Retningslinier i region-, kommune- og lokalplaner (§ 3)	14
3.2.1 Planforbud	14
3.2.2 Undtagelser fra planforbudet	15
3.2.3 Fravigelse af planlægningsforbud (§ 3).	16
3.2.4 Tilladelse til planlægning fra miljø- og energiministeren (§ 8)	17
3.3 Principper for planlægning	18
4. Retningslinier ved tilladelser, dispensationer og godkendelser m.v. (§ 4)	19
4.2 Særligt om veje og jernbaner (§ 4, stk. 4)	23
4.3 Oplysning om at dispensationer, godkendelser og tilladelser ikke medfører forringelser eller væsentlige forstyrrelser (§ 6, stk. 3)	24
5. Konsekvensvurdering og oplysningspligt (§ 6)	27
5.1 Krav om konsekvensvurdering	27
5.2 Konsekvensvurdering af planer og projekter - et idekatalog	29
6. Fravigelse af beskyttelsen (§ 7) og kompensationsforanstaltninger	33
7. Habitatdirektivets artikel 12 og artikel 13	35
7.1 Beskyttelse af yngle- og rasteområder for strengt beskyttede dyrearter (habitatdirektivets art. 12, stk. 1 d)	35
7.2 Beskyttelse af strengt beskyttede plantearter og deres vokse steder	36
Bilag 1.	39
Bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder	39
Bilag 2.	45
Danske arter omfattet af Habitatdirektivets artikel 12 om strengt beskyttede arter	45
Bilag 3.	49
Liste over relevante direktiver, konventioner og regler, der henvises til i vejledningen med oplysning om hjemmesideadresse	49

1. Indledning

Vejledningen knytter sig til Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 15. november 1998, og retningslinierne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2 for planlægningen i områderne fik umiddelbart retsvirkning som regionplaner.

Vejledningen redegør for baggrunden og formålet med bekendtgørelsen og dens bestemmelser. Vejledningen er ikke bindende, men giver bidrag til fortolkningen af bekendtgørelsen og til, hvordan de bindende forskrifter for administrationen kan opfyldes.

1.1. *Nogle hovedprincipper i beskyttelsen*

Hovedprincipperne for beskyttelse af de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder er:

- Bekendtgørelsen fastlægger, at der ikke kan vedtages planer eller beslutes projekter, der vil have en negativ påvirkning af de arter og naturtyper, de internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte.
- Bekendtgørelsens regler omfatter aktiviteter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde og som forudsætter planlægning, tilladelse, godkendelse eller dispensation, uanset om aktiviteten foregår i eller uden for området
- Beskyttelsen kan kun fraviges i ganske særlige tilfælde, hvis der ikke er alternativer og kun efter forudgående høring af Skov- og Naturstyrelsen
- Der gælder et forbud mod planlægning for bestemte aktiviteter inden for de internationale naturbeskyttelsesområder
- Bekendtgørelsen pålægger amtskommuner og kommuner at foretage konsekvensvurderinger af planforslag, som enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt
- Bekendtgørelsen pålægger amtskommuner og kommuner at sikre, at der ikke sker forringelse af områdernes naturtyper og levestederne for arterne, eller sker forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, såvel gennem planlægning som i deres behandling af tilladelser, dispensationer og godkendelser mv.
- Administrationen sker med udgangspunkt i gældende lovgivning og der ændres ikke ved kompetencefordelingen mellem kommuner, amter og stat. Det er den kompetente myndighed, som i administrationen af den almindelige lovgivning varetager beskyttelsesinteresserne.
- Bekendtgørelsen berører ikke eksisterende lovlig anvendelse, herunder jordbrugsmæssig drift eller udnyttelse af ejendomme, og regulerer ikke færdsel og jagt eller aktiviteter, som ikke hidtil har været reguleret.

- I de tilfælde, hvor eksisterende, lovlige aktiviteter er i strid med beskyttelsesforpligtelserne, kan ændring af eksisterende anvendelse blive nødvendig. Dette reguleres ikke af bekendtgørelsen og i sådanne tilfælde må myndighederne benytte lovgivningens almindelige regler (plejeaftaler, fredning eller lignende) til at sikre bevaringsmålsætningen for området.
- Bekendtgørelsen tilsidesætter ikke de almindelige naturbeskyttelseshensyn, der skal varetages efter lovgivningen.

Foruden vejledningen kan der til støtte for administrationen hentes oplysninger med kort og områdebeskrivelser på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside <http://natura2000.sns.dk/>.

1.2 Bekendtgørelsens baggrund og formål

Baggrunden for bekendtgørelsen er EF-direktiv 79/409 af 2. april 1979 med senere ændringer om beskyttelse af vilde fugle (fuglebeskyttelsesdirektivet) og EF-direktiv 92/43 af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer (habitatdirektivet) samt Ramsar-konventionen af 2. februar 1971 om beskyttelse af vådområder, navnlig som levested for vandfugle. I bilag 3 er der en henvisning til hjemmesider med konventionens og direktivernes tekst.

Bekendtgørelsen fastlægger i § 2 grænserne for de internationale naturbeskyttelsesområder, både på land og på havet. Internationale naturbeskyttelsesområder er en fællesbetegnelse for arealer, der er udpeget på baggrund af ovennævnte direktiver og konvention. EF-områderne kaldes også samlet for Natura 2000-områder.

Bekendtgørelsen konkretiserer de internationale forpligtelser til at beskytte de særligt udpegede områder, der er indeholdt i Ramsarkonventionen og EF-direktiverne i den danske lovgivning, der administreres af amter og kommuner³.

1.2.1 Hvad skal beskyttes?

De enkelte internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte og bevare plante- og dyrearter, levesteder for plante- og dyrearter, naturtyper samt vådområder af international værdi.

Der er udpeget områder for alle naturtyper og arter, der er omfattet af habitatdirektivet, der er relevante i Danmark. Disse fremgår af bekendtgørelsens bilag 9.

For fuglebeskyttelsesområderne gælder, at der siden udpegningen blev foretaget i 1983, er sket en udvikling i fuglebestandene i områderne. Dette har ikke hidtil ført til ændringer i udpegningsgrundlaget. I 1994 skete der mindre justeringer i afgrænsningen af områderne, men der blev ikke ændret ved udpegningsgrundlaget.

³ Forpligtelserne følger af Ramsarkonventionens artikel 3, stk. 1 og EF-habitatdirektivets artikel 6, der den 5. juni 1994 erstattede EF-fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 4, første punktum, og således også gælder for EF-fuglebeskyttelsesområderne. Europa-Kommissionens har udarbejdet en guide til fortolkning af habitatdirektivets artikel 6 (se bilag 3 for hjemmeside-henvisning).

I mange områder forekommer der i dag arter, som ville være medtaget i områdets udpegningsgrundlag, enten som ynglefugle (f.eks. ynglende havørn) eller i internationalt betydende antal (f.eks. gåseforekomster). Skov- og Naturstyrelsen vil snarest tage initiativ til at få justeret udpegningsgrundlaget, så der ikke skal herske tvivl om, hvilke beskyttelseshensyn, der skal varetages i områderne.

Amter og kommuner kan i mellemtiden tage hensyn til sådanne arter i vurderingerne af konsekvenser af planer eller projekter for fuglebeskyttelsesområderne.

I Ramsarområderne har myndighederne også pligt til at fremme beskyttelsen af det enkelte område som vådområde af international værdi, særligt med henblik på forekomsten af vandfugle.

Direktiverne rummer en generel forpligtelse til at beskytte en række i reglen sjældne, truede eller sårbare arter og deres levesteder. Denne forpligtelse har en anden karakter end udpegning af beskyttelsesområder. Denne forpligtelse gælder både indenfor og udenfor de udpegede områder og opfyldes ved administrationen af anden lovgivning, (jf. bl.a. afsnit 7 om artsbeskyttelse).

1.3 Alle myndigheder er forpligtet af direktiverne

Det er den danske stat, der har tiltrådt Ramsarkonventionen, ligesom det er staten, der umiddelbart er forpligtet af EF-direktiverne. Sager om manglende opfyldelse af disse internationale forpligtelser vil derfor blive rejst mod den danske stat.

Kommunale myndigheder og andre ikke-statslige myndigheder er imidlertid også forpligtet af EF-direktiverne. EF-domstolen har i sin praksis antaget, at myndigheder (herunder f.eks. også kommuner og amter) er forpligtet til i videst muligt omfang at fortolke nationale forskrifter i overensstemmelse med de traktatmæssige forpligtelsers ordlyd og formål (i denne sammenhæng forpligtelserne efter EF-fuglebeskyttelsesdirektivet og EF-habitatdirektivet).

Hvor myndighederne udøver ejer- eller brugerbeføjelsen over fast ejendom eller er bygherrer, skal de naturligvis umiddelbart respektere de relevante forpligtelser.

1.4 Vejledningens opbygning - en læsevejledning

Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser om dels planlægning, dels administration ved behandling af enkeltsager i områderne. Bilag 3 indeholder en liste over love og bekendtgørelser, der refereres i teksten. Disse regler kan i øvrigt findes på Miljø- og Energiministeriets hjemmeside www.mem.dk/love/index.htm.

Bestemmelserne om planlægning afgrænser de internationale naturbeskyttelsesområder på land (§ 1-2) og indeholder bindende retningslinjer for amters, regionale planmyndigheders og kommuners planlægning inden for og i tilknytning til områderne (§ 3 og § 5-6).

Den administrative del indeholder bindende regler for amters og kommuners behandling af enkeltsager efter planloven, naturbeskyttelsesloven, skovloven, råstofloven, miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven, okkerloven og vandforsyningsloven.

I vejledningens kapitel 2 beskrives nærmere, hvilke typer områder, der er omfattet af bekendtgørelsen og hvorfor.

I vejledningens kapitel 3 gennemgås bekendtgørelsens regler, der har betydning for amters, andre regionale planmyndigheders og kommuners planlægning i eller i tilknytning til de internationale naturbeskyttelsesområder. I dette kapitel er der en nærmere beskrivelse af de planlægningsmæssige bindinger (planforbud m.m.), der gælder i områderne, samt en beskrivelse af, hvad der er undtaget herfra.

I vejledningens kapitel 4 beskrives retningslinjer for administration af de pågældende love og der gives eksempler på konkrete sagstyper og problemstillinger.

I vejledningens kapitel 5 gennemgås bekendtgørelsens krav til konsekvensvurdering og betydningen heraf for planlægning eller afgørelser. Desuden beskrives kravene til at oplyse om varetagelsen af beskyttelseshensynene i hhv. planlægning og afgørelser i eller i tilknytning til internationale naturbeskyttelsesområder (§ 6).

I kapitel 6 beskrives de begrænsede muligheder, der er for at fravige beskyttelsen i disse områder.

I kapitel 7 beskrives habitatdirektivets bestemmelser om streng beskyttelse af dyre- og plantearter (artikel 12 og 13).

2. Hvad omfatter bekendtgørelsen (§§ 1 og 2)

2.1 Hvilke områder er omfattet af bekendtgørelsen (§ 1, stk. 1 og § 2, stk. 1)

Bekendtgørelsen udpeger og regulerer de internationale naturbeskyttelsesområder på land, der er nævnt i § 1, stk. 1, og som fastlægges nærmere i bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Bekendtgørelsen udpeger også de internationale naturbeskyttelsesområder på havet. Disse områder er udpeget i medfør af statens højhedsret.

I juni 1995 blev der udsendt kort over EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder til amtskommuner og kommuner i 1:100.000. En nærmere beskrivelse af Ramsarområderne og EF-fuglebeskyttelsesområderne med kortmateriale, hvilke arter de er udpeget af hensyn til og de aktuelle trusler mod dem, findes i "Kort og områdebeskrivelser, EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder", Skov- og Naturstyrelsen, 1996.

Der er udsendt kort over EF-habitatområderne til amter og kommuner i december 1998 sammen med oplysning om de enkelte områders udpegningsgrundlag og Skov- og Naturstyrelsens indberetningsskemaer til Europa-Kommissionen.

Der kan hentes oplysninger om alle 3 kategorier områder og udpegningsgrundlag på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside <http://natura2000.sns.dk/>.

Eventuelle ændringer i udpegningen, som skyldes opfølgning på Europa-Kommissionens evaluering af områdeudpegningen, vil blive meddelt til kommuner og amter og hjemmesiden blive justeret. Ændringerne vil blive fulgt op af en ændring af bekendtgørelsen, hvis der ændres grænser eller udpeges nye områder. Bekendtgørelsens regler gælder først for sådanne nye arealer, når der er udstedt en ny bekendtgørelse.

Der er i alt 27 Ramsarområder, som har været udpeget siden 1977, dog blev Vadehavet først udpeget i 1987. 111 EF-fuglebeskyttelsesområder blev foreløbigt afgrænset i 1983. Den endelige afgrænsning af områderne blev gennemført i 1994. 194 EF-habitatområder blev udpeget med bekendtgørelse nr. 782 fra 1998.

Alle Ramsarområder ligger i deres fulde udstrækning indenfor EF-fuglebeskyttelsesområderne, og der er i vid udstrækning også sammenfald mellem habitatområder og fuglebeskyttelsesområder.

Den kommunale eller amtskommunale planlægning kan ikke ændre på afgrænsningen af de internationale naturbeskyttelsesområder.

2.2 Bevaringsmålsætninger for de internationale naturbeskyttelsesområder (§ 1, stk. 2)

Bekendtgørelsens § 1, stk. 2 fastlægger målsætningen for de udpegede områder, som : "...at sikre og genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte. For Ramsarområderne er målsætningen endvidere, at beskyttelsen skal fremmes."

Skov- og Naturstyrelsen forestår udarbejdelse af retningslinier for fastsættelse af bevaringsmålsætninger for områderne. Retningslinierne vil blive forhandlet med de relevante organisationer.

I arbejdet med realisering af bevaringsmålsætningerne vil fredninger, aftaler om naturpleje, vandmiljøplan II-projekter og egentlig naturgenopretning kunne indgå som væsentlige instrumenter.

3. Retningslinier for den regionale og kommunale planlægning (§ 3 og § 5)

Bekendtgørelsens regler om planlægning efter og administration af planloven er udstedt med hjemmel i planlovens § 3, stk. 1 og 2. Bekendtgørelsens § 3, stk. 2 fastsætter bindende rammer for region-, kommune- og lokalplanlægningen. Disse rammer har umiddelbart retsvirkning som regionplaner, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 5.

Regionplanmyndighederne *skal* derfor fremsætte indsigelser mod kommune- og lokalplanforslag, der er i strid med retningslinierne, jf. planlovens § 29, stk. 2.

De internationale naturbeskyttelsesområder skal optages i regionplanerne ved den igangværende revision, dvs. i 2001, og i kommuneplanerne ved den førstkommende revision. Ved revisionen skal regionplanretningslinier og kommuneplanrammer bringes i overensstemmelse med beskyttelsesforpligtelserne, som de fremgår af bekendtgørelsen.

3.1 Eksisterende og lokalplanlagte anlæg (§ 5)

Bebyggelse eller arealanvendelse, der ved bekendtgørelsens ikrafttræden den 15. november 1998 var lovlig efter planloven, kan opretholdes eller fortsætte som hidtil, hvilket bekendtgørelsen ikke ændrer ved, jf. bekendtgørelsens § 5.

For EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder, hvor bekendtgørelsen afløser den tidligere bekendtgørelse om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder, er det dog dennes ikrafttræden den 5. juni 1994, der er afgørende.

Ved udvidelse eller ændret anvendelse af bebyggelse, anlæg og ubebyggede arealer, som kræver, at der skal udarbejdes en lokalplan, eller hvis der kræves dispensation eller landzonetilladelse efter §§ 19 og 35 i planloven, skal bekendtgørelsens regler om konsekvensvurdering m.v. dog overholdes.

Bekendtgørelsen respekterer eksisterende byzoner, jf. bekendtgørelsens § 5. Arealer i byzone kan således bebygges eller anvendes i overensstemmelse med de eksisterende planer for området.

Sommerhusområder⁴ eller arealer i landzone, der er omfattet af en lokalplan, kan ligeledes tages i anvendelse i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelser, jf. bekendtgørelsens § 5.

For at bygge- og anlægsarbejder, der er omfattet af bekendtgørelsen, skal være omfattet af undtagelsen i § 5 forudsættes det, at den foreliggende lokalplan eller lign., er godkendt før bekendtgørelsens ikrafttræden (se ovenfor, herunder også om ikrafttræden for fuglebeskyttelsesområderne).

⁴ Det gælder sommerhusområder, som opfylder planlovens definition, dvs. alle områder, som i en byplanvedtægt eller en bygningsvedtægt er udlagt til sommerhusbebyggelse og områder, der er overført til sommerhusområde i en lokalplan.

Det er ikke tilstrækkeligt, at en aktivitet har været optaget i region- og kommuneplanen før bekendtgørelsens ikrafttræden. Da bekendtgørelsen har retsvirkning som en regionplan, kan der altså i disse tilfælde ikke udarbejdes en lokalplan i modstrid med bekendtgørelsen (se bl.a. nedenfor om planlægningsforbudet i bekendtgørelsens § 3 og afsnit 3.2.4 om tilladelse til planlægning i særlige tilfælde).

Ændringer i arealanvendelse i overensstemmelse med den gennemførte lokalplanlægning er som udgangspunkt undtaget fra den særlige procedure, der gælder om vurdering af konsekvenserne i forhold til de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte. Undtagelserne tilsidesætter dog ikke de almindelige naturbeskyttelseshensyn, som skal varetages efter den øvrige lovgivning, herunder naturbeskyttelseslovens § 3.

Der gælder særlige bestemmelser for anlæg og aktiviteter, omfattet af VVM-reglerne⁵. EF-fuglebeskyttelsesområder og -habitatområder har betydning for vurderingen af, om en række anlæg skal VVM-vurderes. Der er således VVM-pligt på anlæg, hvor screeningen har vist, at projektet kan indebære forringelser eller medføre forstyrrelser, som antages at kunne få væsentlige indvirkning på miljøet. Ved denne vurdering skal bl.a. indgå, om anlægget kan få betydelige konsekvenser for de arter eller naturtyper, et område måtte være udpeget for at beskytte og som fremgår af bilag II i bekendtgørelse nr. 428, jf. nedenstående note.

I den sammenhæng skal VVM'en indeholde en konsekvensvurdering af anlæggets påvirkning af de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 782. I den sammenhæng kan henvises til vejledningens kapitel 5.

3.2 Retningslinier i region-, kommune- og lokalplaner (§ 3)

Bekendtgørelsens § 3, stk. 1 bestemmer, at de internationale naturbeskyttelsesområder skal optages i region- og kommuneplanerne ved førstkommende revision.

Bekendtgørelsens § 3, stk. 1 indeholder endvidere bestemmelse om, at der skal fastsættes retningslinier i region- og kommuneplaner i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler. Det betyder ikke, at bekendtgørelsens regler skal indføres direkte i planerne. Kravet er, at planernes arealudlæg og retningslinier ikke må være i modstrid med bekendtgørelsen.

For planlægningen i områderne gælder efter bekendtgørelsens § 3, stk. 2, følgende retningslinier:

3.2.1 Planforbud

Forbud mod udlæg af nye arealer til byzone eller til sommerhusområde

Der er taget højde for eksisterende arealudlæg til byzone eller til sommerhusområde i forbindelse med justeringen af grænserne for EF-fuglebeskyttelsesområderne forud for bekendtgørelse nr. 408 af 25. maj 1994 og ved fastlæggelsen af grænserne i bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998.

⁵ Der henvises til Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelse) § 3, stk. 2 og 3, jf. bilag 3.

Planlægning og aktiviteter i byzone eller lokalplanlagt sommerhusområde, der **ikke** på bekendtgørelsens ikrafttrædelsestidspunkt var fastlagt i en lokalplan eller en eksisterende tilladelse, vil være omfattet af den særlige procedure for internationale naturbeskyttelsesområder om konsekvensvurdering m.v.

Inddragelse af nye arealer i internationale naturbeskyttelsesområder til byzone eller sommerhusområde vil være i strid med bekendtgørelsen, jf. § 3, stk. 1, nr. 2 i bekendtgørelsen.

Forbud mod planlægning af nye større vejanlæg eller sideanlæg i form af servicestationer, materialepladser, rastepladser og lign.

Forbudet i bekendtgørelsens § 3, stk. 2 nr. 2 indebærer, at der i region-, kommune- og lokalplaner ikke kan optages bestemmelser om de nævnte vejanlæg m.v. i de beskyttede områder. Ved større vejanlæg forstås motorveje, motortrafikveje samt veje, der udlægges som eller er forberedt til firsprogede veje. Planlægningsforbudet gælder dog ikke for en række nærmere definerede mindre betydende anlægsarbejder langs eksisterende veje m.v., jf. vejledningens afsnit 4.2.

Forbud mod nye eller væsentlige udvidelser af andre trafik anlæg og tekniske anlæg og lign., f.eks. lufthavne, flyvepladser, jernbaner, havne, opfyldninger på søterritoriet, luftledningsanlæg, vindmølleklynger og -parker, lossepladser og anlæg for deponering

Opregningen af trafik anlæg og tekniske anlæg, der ikke kan placeres i beskyttelsesområderne, er *ikke* udtømmende, men omfatter kun eksempler på anlæg, der forudsætter en planlægning efter planloven.

Ved anlæg, der ikke omfattet af bestemmelsen, skal det i hvert enkelt tilfælde vurderes, om anlægget kan indebære forringelser af området eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for at beskytte.

Forbud mod udlæg af nye områder til råstofindvinding på land

Regionplanerne kan ikke udlægge *nye* arealer til råstofindvinding inden for beskyttelsesområderne. Som udlagte områder medregnes de områder, der er optaget i regionplanerne som interesseafvejede råstofgraveområder eller regionale råstofområder.

De arealer, der i regionplanerne er angivet som interesseområder for råstofindvinding uden en interesseafvejning, betragtes ikke som udlagte områder.

3.2.2 Undtagelser fra planforbudet

I bekendtgørelsens § 3, stk. 3-4 er angivet aktiviteter, som er undtaget fra planlægningsforbudet i § 3, stk. 2.

Mulighed for at føre luftledninger over habitatområder (§ 3, stk. 3)

Bekendtgørelsen giver mulighed for, at der kan planlægges for luftledninger gennem internationale beskyttelsesområder, der alene er udpeget på grundlag af EF-habitatdirektivet. Baggrunden herfor er, at der er udpeget å-strækninger af hensyn til vandløbets flora og fauna, hvor det almindeligvis ikke vil være i modstrid med beskyttelsen at overføre luftledning.

Planlægning af jordkabler gennem habitatområder kan ske efter de almindelige regler i det omfang, kablerne planlægges at blive skudt eller boret under områderne. I områder, der alene er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområder, er fremføring af jordkabler generelt fortsat tilladt.

Dog gælder bekendtgørelsens almindelige regler om, at der skal foretages konsekvensvurderinger som grundlag for beslutning om det videre arbejde med luftledninger eller kabellægning.

Foranstaltninger som vil medføre forbedringer af naturforholdene i det berørte område (§ 3, stk. 4).

Her tænkes på naturgenopretningsprojekter, reduktion af udledningen fra virksomheder, effektivisering af rensningsanlæg, faunapassager m.v., der under opretningsfasen midlertidigt kan forringe området, men som på langt sigt vil medføre forbedringer af naturforholdene. Bestemmelsen skal ses i lyset af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, 1, 1. punktum, hvorefter hver enkelt aktivitet vurderes for sig.

Det er ikke således, at forbedringer på et felt, f.eks. naturgenopretning, kan begrunde etablering af aktiviteter, der kan forringe området eller medføre væsentlige forstyrrelser. Der henvises i den sammenhæng til vejledningens afsnit 5 om konsekvensvurderinger.

Planlægning for fritidsformål eller -foranstaltninger i øvrigt

Det forbud mod planlægning for fritidsaktiviteter m.m., som fandtes i § 3 i bekendtgørelse nr. 408 af 26. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder, er ophævet med den reviderede bekendtgørelse. For denne planlægning gælder således de almindelige betingelser om konsekvensvurdering (jf. § 6).

3.2.3 Fravigelse af planlægningsforbud (§ 3).

Planlægningsforbudet i § 3, stk. 2, gælder, uanset om det umiddelbart vurderes, at et projekt eller en plan ikke medfører væsentlige negative konsekvenser for beskyttelsesinteresserne.

Den kompetente myndighed kan fravige planlægningsforbudet, men **kun** i de tilfælde, hvor der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. § 7, stk. 1 i bekendtgørelsen. For områder med prioriterede naturtyper eller arter kan fravigelse kun ske med henvisning til bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlig gavnlige virkninger på miljøet, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Amtet, den regionplanlæggende myndighed eller kommunen skal altså godtgøre, at der foreligger sådanne hensyn, der kan begrunde, at planlægningsforbudet fraviges.

Før den kompetente myndighed træffer beslutning om at fravige planlægningsforbudet med henvisning til de nævnte hensyn, skal der indhentes en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen, jf. § 7, stk. 5 (se nedenfor under kapitel 6).

Planlægningsforbudet går ud over habitatdirektivets bestemmelser om procedurer i forbindelse med EF-beskyttelsesområder og Europa-Kommissionen skal således ikke underrettes om eller (for prioriterede arter) inddrages i spørgsmål om fravigelse af planlægningsforbudet.

3.2.4. Tilladelse til planlægning fra miljø- og energiministeren (§ 8)

Efter § 8 i bekendtgørelsen kan ministeren i de tilfælde, hvor der ikke foreligger ovennævnte særlige samfundsmæssige hensyn, i ganske særlige tilfælde og under respekt af habitatdirektivets artikel 6 tillade, at planlægningsforbudet fraviges.

Baggrunden for bestemmelsen er, at der bl.a. i plansager kan være særlige tilfælde, hvor en planlægning som følge af f.eks. en teknisk udvikling kan rumme væsentlige fordele for natur- og miljøbeskyttelsen ved ændringer i lokalisering el.lign, eller hvor der kan tilvejebringes løsninger, som er natur- eller miljømæssigt mere hensigtsmæssige end de aktuelle forhold. Det vil også kunne forekomme, at udnyttelsen af en påtænkt plan kun vil påvirke et beskyttelsesområde helt uvæsentligt. Eventuel ansøgning efter § 8 om tilladelse til at planlægge efter planloven bør stiles til miljø- og energiministeren, før offentlighedsfasen starter (dvs. før evt. debatoplæg udsendes eller forslag offentliggøres). Ansøgningen skal indeholde det nødvendige grundlag for, at ministeren kan tage stilling til, om påbegyndelse af planlægning er forsvarlig i lyset af habitatdirektivets bestemmelser, herunder en foreløbig vurdering af det pågældende anlægs indvirkning på det internationale naturbeskyttelsesområde.

Alternativt kan der indhentes en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen - før offentlighedsfasen starter - om projektets forventede gennemførlighed i forhold til reglerne for de internationale naturbeskyttelsesområder. Udtalelsen fra styrelsen fritager dog ikke for at søge om ministerens tilladelse efter § 8 til at vedtage planforslaget endeligt. Ansøgningen om tilladelse til endelig vedtagelse må indsendes til miljø- og energiministeren **inden** den endelige vedtagelse af planforslaget. Den bør være ledsaget af redegørelsen for påvirkningen af naturbeskyttelsesområdet og af eventuelle høringssvar fra offentlighedsfasen.

En eventuel tilladelse fra ministeren (- eller en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen) tilside-sætter ikke kravet om, at den kompetente myndighed derefter skal gennemføre den fornødne vurdering af planens konsekvenser for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Det gælder også for VVM-pligtige anlæg.

Et planforslag med tilhørende redegørelse, herunder for konsekvenserne for de beskyttede arter og naturtyper, kan herefter sendes i almindelig høring efter planloven. Forslaget skal således bl.a. sendes til Skov- og Naturstyrelsen.

Ministerens tilladelse til at igangsætte planlægningen kan også omfatte en tilladelse til at vedtage planforslaget endeligt efter de sædvanlige regler. En sådan tilladelse afskærer dog ikke ministeren (eller andre) fra at fremsætte indsigelse mod forslaget.

Hvis ministerens tilladelse til at igangsætte planlægningen ikke omfatter en tilladelse til at vedtage et forslag endeligt, må den planlæggende myndighed indhente en fornyet tilladelse fra ministeren før forslaget kan vedtages endeligt.

3.3 Principper for planlægning

For planer, der ikke er omfattet af planforbudet, hvor der er opnået tilladelse til planlægning efter bkg. §§ 7 eller 8, eller som ligger uden for det internationale naturbeskyttelsesområde, men kan påvirke ind i området, gælder bekendtgørelsens krav om, at der skal gennemføres en konsekvensvurdering (se vejledningens kapitel 5).

En plan kan ikke gennemføres, hvis: *“vurderingen viser, at planen vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, at planen vil indebære forringelse af områdets naturtyper eller levestederne for arterne, eller at planen kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.....”* (bkg. § 6 stk. 2).

Der er således et absolut krav om, at den konkrete plan ikke må skade et beskyttelsesområde, jf. dog kapitel 6 om fravigelse af beskyttelsen.

4. Retningslinier ved tilladelser, dispensationer og godkendelser m.v. (§ 4)

Bekendtgørelsen ændrer ikke ved kompetencefordelingen mellem myndighederne. Det er altså amtets eller kommunens ansvar i enkeltsager at foretage den konkrete vurdering af forholdet mellem en ansøgning om en tilladelse, dispensation eller lign. og hensynet til eventuelle internationale naturbeskyttelsesområder.

Bekendtgørelsen fastsætter retningslinjer for, hvordan amtet eller kommunen skal forholde sig i tilfælde, hvor der skal træffes afgørelse i sager, der kan have indvirkning på de internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om alle sager efter planloven, naturbeskyttelsesloven, råstofloven, miljøbeskyttelsesloven, okkerloven, vandløbsloven og vandforsyningsloven⁶.

Der er ikke forbud mod at give tilladelser, dispensationer, godkendelser m.v. til aktiviteter i områderne. Tilladelser m.m. må dog ikke kunne forringe området naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Det bemærkes, at der i denne sammenhæng ikke er forskel på, om den ansøgte aktivitet ligger indenfor eller udenfor beskyttelsesområdet. Afgørende er, om de påvirker de arter og naturtyper, området er udpeget for.

Efter habitatdirektivets artikel 6 skal planer eller projekter, der påtænkes i EF-beskyttelsesområder, vurderes med henblik på at afgøre, om planen eller projektet enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et beskyttelsesområde væsentligt. Det vil sige, at en ansøgt aktivitet skal vurderes såvel ud fra aktivitetens virkning i sig selv som sammen med andre planer og projekter i området.

Kan der konstateres en væsentlig negativ påvirkning af den ansøgte aktivitet på arter eller naturtyper, kan der som udgangspunkt ikke meddeles tilladelse. Kan en negativ påvirkning af den ansøgte aktivitet ikke påvises, kan der ud fra disse hensyn umiddelbart gives tilladelse.

For Ramsarområderne gælder desuden, at myndighederne skal administrere på en sådan måde, at beskyttelsen af områderne fremmes. Der er således tale om en bred beskyttelse af vådområderne som økosystem.

Midlertidige forringelser eller forstyrrelser i en eventuel anlægsfase og uden efterfølgende negative konsekvenser for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte, vil almindeligvis ikke være i modstrid med forpligtelserne.

⁶ Der er i denne vejledning ikke direkte redegjort for lovgivning, som administreres af staten, f.eks. de bestemmelser i skovloven og om klitfredning, som fremgår af bekendtgørelsens § 4, stk. 3 samt bestemmelsen om indsejlinger og sejlløb i § 4, stk. 5. Der er heller ikke redegjort nærmere for lovgivning, som vedrører søterritoriet, herunder de særlige regler om klapning i internationale naturbeskyttelsesområder, som amtsrådene administrerer. Der henvises til de særlige regler og vejledninger herom. På søterritoriet varetages forpligtelserne gennem udøvelsen af statens højhedsret.

Udnyttelse af eksisterende, lovlige tilladelser er ikke omfattet af bekendtgørelsen. Udløber eksisterende tilladelser, skal der som hovedregel søges om nye tilladelser. Sådanne ansøgninger vil være omfattet af bekendtgørelsens regler.

Bekendtgørelsen fastsætter, at beskyttelseshensynene skal indgå i myndighedernes vurdering. Det skal **udtrykkeligt** fremgå af den enkelte afgørelse givet efter 5. juni 1994 (fuglebeskyttelsesområderne)/15. november 1998 (habitatområderne) i henhold til bestemmelserne i § 4, at afgørelsen ikke vil indebære forringelse af naturtyper eller af områderne som levesteder eller kan medføre forstyrrelser, som har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for at beskytte, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3. Dette er uddybet nærmere i vejledningens afsnit 4.3 om, hvilke oplysninger, der skal fremgå af afgørelser.

Det bemærkes, at Naturklagenævnet og Miljøklagenævnet har erklæret en række afgørelser ugyldige, fordi de ikke indeholdt denne vurdering.

Flere bestemmelser i miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen fremgår ikke af opremsningen i § 4, stk. 3. Konkret drejer det sig f.eks. om VVM-tilladelser, administration af naturfredninger og udarbejdelse af vandløbsregulativer efter vandløbsloven.

Det betyder dog ikke, at myndighederne i disse sager er undtaget fra at tage de hensyn, der gælder i habitatdirektivet. De kompetente myndigheder skal ligeledes lade bekendtgørelsens målsætninger indgå i afgørelser, der vedrører internationale naturbeskyttelsesområder, jf. også ovenfor i afsnit 1.3. Der er redegjort nærmere for disse sager i det følgende.

Det bemærkes, at bestemmelserne i bekendtgørelsens § 4 alene gælder for arter og naturtyper i de udpegede beskyttelsesområder. For strengt beskyttede arter og deres levesteder henvises til kapitel 7.

Sagstyper og særlige forhold på visse sagsområder:

I det følgende gives en række eksempler på konkrete sagstyper og sagsområder, hvor der kan tænkes at ske væsentlig påvirkning af arter og naturtyper, og hvor der i forbindelse med ansøgningen skal tages stilling til, om der kan forventes en væsentlig negativ påvirkning, eller sagstyper, hvor amter eller kommuner typisk skal være opmærksomme på en eventuel påvirkning.

Der er tale om fiktive eksempler. Formålet med eksemplerne er alene at illustrere sammenhænge mellem de enkelte lovområder og beskyttelsen af de internationale naturbeskyttelsesområder, også hvad angår sagstyper, der ligger udenfor, men kan virke ind i områderne.

Desuden gælder der udover bekendtgørelsens almindelige regler for visse sagsområder særlige procedurer (bl. a. for naturbeskyttelseslovens § 20), når sagsbehandling vedrører internationale naturbeskyttelsesområder, som også reflekteres i det følgende. Gennemgangen tjener således også til at eksemplificere generelle krav til administrationen af de internationale naturbeskyttelsesområder inden for de respektive lovområder.

Rækken af eksempler tager udgangspunkt i lovbestemmelser, der remses op i bekendtgørelsens § 4, stk. 3, men omfatter også bestemmelser, hvor myndighederne efter direktiverne er forpligtet til at tage tilsvarende hensyn (fredninger, vandløbsregulativer, VVM-tilladelser).

Dispensation fra lokalplan:

Realisering af gældende lokalplaner er ikke omfattet af den særlige procedure, der gælder efter bekendtgørelsen, jf. bkg. § 5 og vejledningens afsnit 3.1. Derimod skal en dispensation fra en lokalplan til ændring af en aktivitet følge bekendtgørelsens regler om stillingtagen til eventuel påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde.

Godkendelse af virksomheder efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5:

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det også i forbindelse med miljøgodkendelser uden for området skal vurderes, om etableringen/udvidelsen vil medføre negativ påvirkning ind i et internationalt naturbeskyttelsesområde.

Et typisk eksempel er flyvepladser, der ofte ikke ligger inde i udpegede internationale naturbeskyttelsesområder. Start og landing, som godkendelser typisk rummer vilkår om, kan dog meget vel foregå ind over f.eks. EF-fuglebeskyttelsesområder og dermed potentielt påvirke området.

Ældre listevirksomheder, der ikke tidligere har fået en godkendelse, kan søge om en frivillig godkendelse efter lovens § 38, og skulle senest 1. juli 2000 have søgt om godkendelse i medfør af lovens § 39 og regler udstedt herefter. Eksisterende og hidtil lovlige virksomheder bør ikke nægtes godkendelse alene på grund af placeringen i et internationalt naturbeskyttelsesområde, idet områderne i 1983/1998 er udpeget uanset eksistensen af de pågældende virksomheder.

Større udvidelser af eksisterende listevirksomheder inden for beskyttelsesområderne kan ikke uden videre forventes tilladt, idet den øgede påvirkning af det beskyttede område i sådanne tilfælde skal vurderes på linie med nyanlæg.

Specielt om godkendelse af husdyrbrug

Godkendelse af husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder (dog 210 dyreenheder for slagtekyllinger) er omfattet af VVM-reglerne og VVM-pligtige. Behandlingen af ansøgninger om sådanne anlæg, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde negativt, vil derfor i første omgang ske i forbindelse med regionplan-proceduren (jf. § 6, stk. 1-2 i bkg. 782 og vejledningens kapitel 5). En miljøgodkendelse som opfølgning på et regionplantillæg skal dog under alle omstændigheder opfylde kravene i § 4, stk. 1-2, og § 6, stk. 3-4 i bekendtgørelse nr. 782.

Forud for etablering eller udvidelse af husdyrbrug for mindre end 250 dyreenheder gælder, at etableringen eller udvidelsen altid skal forelægges for amtet (i hovedstadsområdet dog Hovedstadens UdviklingsRåd) som skal tage stilling til, om etableringen eller udvidelsen vil kunne påvirke miljøet væsentligt og dermed er VVM-pligtigt. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at amtsrådene/HUR er opmærksomme på, om etableringen eller udvidelsen sker i eller i tilknytning til internationale naturbeskyttelsesområder, og derfor kan være omfattet af VVM-kravet. I disse situationer skal bl.a. indgå den overvejelse, at ammoniakfordampning fra bygninger og/eller udbringning kan påvirke et område negativt.

VVM-pligtige anlæg må kun igangsættes, når de har opnået amtets tilladelse (VVM-tilladelsen, jf. samlebekendtgørelsens § 8, stk. 1).

Det bemærkes, at udvidelse af husdyrbrug – uanset spørgsmålet om VVM-pligt - forudsætter en tilladelse efter planlovens § 36, stk. 2, hvad angår beliggenheden og udformningen af byggeriet, hvis byggeriet ikke ligger i tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Hvis byggeriet ikke er erhvervsmæssigt nødvendigt, kan der meddeles afslag på en ansøgning om landzonetilladelse. I denne sammenhæng skal der i forbindelse med tilladelsen inddrages de særlige hensyn til de internationale naturbeskyttelsesområder, jf. vejledning om administration af landzonebestemmelserne.

Tilladelse til indvinding af grundvand;

Ansøgning om tilladelse til indvinding af grundvand i oplandet til et internationalt naturbeskyttelsesområde kan påvirke områdets hydrologi. Det vil i mange tilfælde være relevant at tage stilling til, om projektet påvirker de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte, uanset om indvindingen sker i eller udenfor området.

Tilladelse til udledning af spildevand:

Udledning af spildevand kan påvirke arter eller naturtyper, som internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte. Det gælder også udledninger, der ligger opstrøms sådanne områder, bl.a. som følge af transport af forurenende stoffer via vandløb. Det gælder også for næringssalte, der udledes til f.eks. kystnære farvande. Der vil i mange tilfælde være et overlap mellem kravene til vandområdernes kvalitet, der i forvejen skal tages hensyn til, og de hensyn, der skal tages til arter og naturtyper i internationale naturbeskyttelsesområder.

Beskyttelse af naturtyper (§ 3-områder):

Mange af de naturtyper eller arter, som de internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte, er knyttet til arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvorfor administrationen af denne bestemmelse kan spille en væsentlig rolle i varetagelsen af beskyttelsesforpligtelserne.

Godkendelse af offentlige vejanlæg m.v.

Inden for områder omfattet af internationale naturbeskyttelsesforpligtelser overgår godkendelsen af vejanlæg efter naturbeskyttelseslovens § 20 til Skov- og Naturstyrelsen, jf. § 4, stk. 3 i bkg. nr. 571 om godkendelse af offentlige vejanlæg og af ledningsanlæg m.v. i det åbne land. Denne særlige godkendelsesprocedure gælder også for de internationale naturbeskyttelsesområder, som er omfattet af bekendtgørelse nr. 782.

Administration af fredninger:

Dispensationer fra fredninger efter naturbeskyttelseslovens § 50 er ikke omfattet af bekendtgørelsens § 4, idet miljøministeren ikke har instruktionsbeføjelser overfor fredningsnævnene. Da fredningsnævnene uanset dette også må anses som forpligtet af direktiverne, går Skov- og Naturstyrelsen imidlertid ud fra, at fredningsnævnene vil tillægge et områdes status som internationalt naturbeskyttelsesområde væsentlig betydning i relation til fredninger, der har til formål at beskytte et areals natur. Det forventes, at amter og kommuner i deres samarbejde med fredningsnævnene er opmærksomme herpå.

I sager, der vedrører internationale naturbeskyttelsesområder og hvor der ansøges om dispensation fra en fredning med et andet formål end naturbeskyttelse, bør fredningsnævnets be-

handling af sagen afvente afgørelser efter anden lovgivning i det omfang, det ansøgte forudsætter dette.⁷

Vandløbsloven, herunder vandløbsregulativer:

Fysiske indgreb i vandløb (reguleringer o.lign.) kan påvirke vandløb, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter vandløbsloven skal imidlertid altid ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning. Internationale naturbeskyttelsesområder indgår i regionplanerne med retningslinjer for beskyttelse og skal altså indgå i behandlingen af sager, der kan påvirke sådanne vandløb.

Udarbejdelse af vandløbsregulativer fremgår ikke af listen over tilladelser m.v. i bkg. § 4. Kravet om, at der ikke må ske væsentlig negativ påvirkning af områderne gælder imidlertid også, når der udarbejdes regulativer, hvor der tillige gælder et krav om, at der skal redegøres for grundlaget for og konsekvenserne af regulativforslaget. Regulativernes bestemmelser om bl.a. vedligeholdelse og sejlads skal således afspejle de krav til vandløbskvaliteten, der følger af udpegningsen som internationalt naturbeskyttelsesområde

VVM-tilladelser

VVM-tilladelser er først blevet et begreb i dansk ret efter udarbejdelsen af bekendtgørelsen om internationale naturbeskyttelsesområder. Også for VVM-tilladelser gælder kravet om, at der ikke må træffes afgørelse i eller i tilknytning til internationale naturbeskyttelsesområder i strid med bekendtgørelse 782, da VVM-tilladelse kun kan gives på baggrund af et regionplantillæg med VVM - udarbejdet i overensstemmelse med bekendtgørelsen.

4.2 Særligt om veje og jernbaner (§ 4, stk. 4)

De særlige bestemmelser i bekendtgørelsens § 4, stk. 1-3 om, at dispensationer, tilladelser m.v. ikke må stride mod hensynene i de internationale naturbeskyttelsesområder er ikke til hinder for, at der langs eksisterende veje og jernbaner kan foretages mindre betydende anlægsarbejder, eller foretages forlægning af mindre adgangsveje og reetablering af vejnettet efter vejafbrydelse, jf. § 4, stk. 4. Der er dermed i denne sammenhæng på forhånd lagt et niveau for, hvad der vurderes at kunne medføre væsentlige negative konsekvenser i et område. Nedenfor beskrives nærmere rækkevidden af denne undtagelse.

Der må i de beskyttede områder ikke vedtages planer for nye større vejanlæg eller sideanlæg i form af rasteplasser, servicestationer, materialepladser og lignende, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 2. Dette indebærer, at der ikke i region-, kommune- og lokalplaner kan optages bestemmelser om de nævnte vejanlæg m.v. i de beskyttede områder. Ved større vejanlæg forstås motorveje, motortrafikveje, veje, der udlægges som eller er forberedt til firsprede motorveje, jf. vejledningens afsnit 3.2.3.

For så vidt angår eksisterende veje og jernbaner gælder efter bekendtgørelsens § 4, stk. 4, at der uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan foretages mindre betydende anlægsarbejder, der

⁷ Specielt i relation til vandløb gælder dog, at afgørelser efter naturbeskyttelsesloven skal være truffet, før eller samtidig med at der træffes afgørelse efter vandløbsloven, jf. § 23 i Miljøministeriets bkg. nr. 424 af 7. september 1983 om vandløbsregulering m.v.

vedrører vejens drift, varetagelse af trafiksikkerhed, herunder menneskepassager, samt udbygning af cykelstier. Det gælder:

- sideudvidelser, der skyldes hensynet til vejens konstruktion, sikkerhedsniveau og fremkommelighed,
- sikkerhedsmæssige arbejder,
- krydsreguleringer, herunder etablering af rundkørsler,
- kurvereguleringer af såvel horisontal som vertikal geometri,
- etablering af cykel- og stifaciliteter inden for vejskel eller i nær tilknytning til vejen,
- etablering og vedligeholdelse af anlæg af støjbeskyttelse, beplantningsbælte, hegn, oversigtsarealer m.m.,
- udførelse af andre arbejder, som er nødvendige for at holde den offentlige vej i den stand, som trafikens art og størrelse kræver.

Der kan endvidere foretages forlægning af mindre adgangsveje til eksisterende bebyggelse og retablering af vejnettet efter vejafbrydelse.

For etablering af faunapassager henvises til afsnit 3.2.2.

De projekter, der ikke umiddelbart falder ind under § 4, stk. 4, punkt 1 og 2, skal vurderes med hensyn til virkningerne på området, jf. afsnit 5. Det forudsættes, at de miljømæssige konsekvensundersøgelser foretages af anlægsmyndigheden eller på dennes foranledning og indgår i grundlaget for Skov- og Naturstyrelsens behandling efter bekendtgørelsen om godkendelse af vejanlæg, jf. indledningen til kapitel 4.

4.3 Oplysning om at dispensationer, godkendelser og tilladelser ikke medfører forringelser eller væsentlige forstyrrelser (§ 6, stk. 3)

I internationale naturbeskyttelsesområder må der ikke må gives dispensation m.v., såfremt dette kan forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne, eller kan medføre forstyrrelser der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for at beskytte, jf. bekendtgørelsens § 4.

Det skal ifølge § 6, stk. 3 i bekendtgørelsen fremgå klart af afgørelser om tilladelser, dispensationer m.v., der er nævnt i § 4, stk. 3, at de ikke medfører en forringelse af området, jf. § 6, stk. 3 i bekendtgørelsen. Denne bestemmelse er indsat for at gøre det klart, at der forud for afgørelsen kræves en konkret vurdering af, om en tilladelse eller dispensation er forenelig med bekendtgørelsens § 4, stk. 1 og 2 og dermed med de EF-retlige og internationale forpligtelser, der har begrundet bestemmelsen.

Tilladelser og dispensationer, der er omfattet af § 4 i bekendtgørelsen, skal som minimum indeholde oplysning om

- det areal, der er omfattet af beskyttelses-forpligtelserne
- udpegningsgrundlaget
- de dele af udpegningsgrundlaget, der evt. er relevante i den konkrete sag samt
- en begrundelse for, at afgørelsen ikke vil forringe området.

Samtidig gælder den almindelige forventning om, at vurderingen af de konkrete konsekvenser skal kunne dokumenteres og begrundes i en eventuel klagesag.

Den myndighed, der har kompetencen til at træffe afgørelsen, er ansvarlig for, at der tilvejebringes det fornødne grundlag for at foretage den krævede vurdering af konsekvenserne.

Hvis myndigheden har en formodning om, at offentligheden kan bidrage til en bedre belysning af sagen, skal offentligheden have mulighed for at udtale sig, inden en eventuel tilladelse, dispensation eller godkendelse m.v. meddeles, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4. I en række sager vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder vil lokale natur-, frilufts- og faglige foreninger ofte have et meget detaljeret kendskab til de enkelte lokaliteter, et kendskab som myndigheden kan have gavn af at inddrage i sit beslutningsgrundlag.

De generelle offentlighedsregler i lovgivningen skal dog altid følges.

5. Konsekvensvurdering og oplysningspligt (§ 6)

Med EF-habitatdirektivets ikrafttræden den 5. juni 1994 skal alle planer eller projekter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, vurderes med hensyn til, om planen eller projektet vil medføre forringelse af området eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

For internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af Ramsarkonventionen, er myndighederne forpligtet til at administrere således, at beskyttelsen af områderne (som vådområder) fremmes. Der er ikke i Ramsarkonventionen krav om særskilt vurdering af planer og projekter.

5.1 Krav om konsekvensvurdering

Bekendtgørelsens § 6, stk. 1 fastlægger, at i “... *redegørelsen til planforslag, som enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, skal der, under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, indgå en vurdering af forslaget virkninger på det internationale naturbeskyttelsesområde, herunder på områdets naturtyper og levesteder samt de arter, området er udpeget for at bevare.*”

Hvilke planer er omfattet af konsekvensvurderingskravet?

Betegnelsen planforslag i bekendtgørelsen omfatter alle planforslag fremsat i henhold til planlovens bestemmelser, (dvs. region-, kommune- og lokalplaner).

Andre typer planlægning, som ikke er omfattet af planloven, er omfattet direkte af EF-habitatdirektivets bestemmelser. Dette gælder også for f.eks. statens planlægning af større projekter gennem anlægslove, planlægning af større naturgenopretningsprojekter og lign., som altså også er omfattet af kravet om konsekvensvurdering, fordi myndighederne er direkte forpligtet af habitatdirektivet.

Planer både inden for og udenfor områderne kan være omfattet

Planer, der vedrører arealer inden for de beskyttede områder, er omfattet af denne bestemmelse, og disse sager er umiddelbart identificerbare. Men bestemmelsen gælder også for planer, som ved deres realisering kan få afledte konsekvenser, der direkte forringer områderne eller medfører forstyrrelser med betydelige konsekvenser for de arter, som områderne er udpeget for at beskytte. Det vil sige, *at kravet om vurdering af konsekvenser i en række tilfælde også gælder for planer, der kun omfatter arealer udenfor de beskyttede områder.*

Der kan ikke gives præcise retningslinier for, hvornår kravet om konsekvensvurdering skal opfyldes for planer uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde. Det er nødvendigt at foretage en konsekvensanalyse af en plan, når denne kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, og der kan forudses en umiddelbar forringelses- eller forstyrrelseseffekt på et beskyttet område. Det vil normalt være tilfældet, når der er tale om et projekt, der planlægges gennemført i umiddelbar tilknytning til eller relativt tæt ved beskyttelsesområdet.

Det er ikke muligt at opstille en udtømmende liste over planer og afgørelser, der vedrører forhold udenfor et beskyttet område, men som har betydelige konsekvenser ind i området. Det er

heller ikke muligt at give en anvisning på, i hvilken afstand fra beskyttelsesområdet, kravet om konsekvensvurdering gælder. Det afhænger af den konkrete aktivitet, og er derfor op til en vurdering i den konkrete sag.

Eksempler på påvirkning ind i områderne

Det følgende er eksempler på typer af planer og afgørelser om konkrete aktiviteter, der kan have konsekvenser ind i områderne og derfor kan kræve en vurdering, giver et billede af problemfeltet:

- En større vindmøllepark umiddelbart uden for et beskyttet område eller mellem to tætliggende beskyttelsesområder, hvor f.eks. fuglearter, som området er udpeget for at beskytte, tvinges til at ændre rute for at komme udenom parken.
- Flyveplads, hvor start og landing går ind over et internationalt naturområde og dermed jævnligt medfører forstyrrelser for eventuelle arter i området.
- Etablering af et husdyrbrug i nærheden af næringsstof-følsomme naturtyper med risiko for ammoniak-fordampning fra bygninger/og eller udbringning eller kvælstofudvaskning til naturtyperne eller levesteder for arter
- Vandindvinding, der tørlægger et vådområde eller en sø i et område udpeget for arter eller naturtyper, hvis forekomst i området er betinget hydrologiske forhold.
- Placering af en lystbådehavn umiddelbart uden for beskyttelsesområdet, men hvor den øgede sejlads må formodes at foregå ind i området og kan forstyrre arter, som området er udpeget for at beskytte.
- Anlæg uden for beskyttelsesområderne, hvor støj el.lign. vil have en effekt på arternes fordeling inde i området.
- Etablering af et ferie- og fritidsanlæg, der væsentlig øger færdslen i et beskyttet område.

Forholdet til VVM-redegørelser

For de konkrete projekter, hvor der kræves såvel en VVM-vurdering efter samlebekendtgørelsen⁸ og en konsekvensvurdering efter bekendtgørelsen om internationale naturbeskyttelsesområder vil en VVM-vurdering, der opfylder kravene i samlebekendtgørelsen i praksis være fyldestgørende, dvs. at konsekvensvurderingen vil være dækket ind af VVM'en. Det er dog under forudsætning af, at der foretages en konkret vurdering i relation til bevaringsmålsætningen for det internationale naturbeskyttelsesområde, og at beslutningen vurderes ikke at ville medføre forringelser eller forstyrrelser af beskyttelsesområdet (jf. afsnit 5.1.1.).

Hvad skal en konsekvensvurdering indeholde?

Vurderingen af eventuelle konsekvenser skal foretages under hensyn til bevaringsmålsætningen. Den fælles bevaringsmålsætning for de udpegede områder er, at de arter og naturtyper, som et område er udpeget for at beskytte, skal have en gunstig bevaringsstatus. Konse-

⁸ Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning

kvensvurderingen skal således forholde sig konkret til, om den pågældende plan påvirker de arter og naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Habitatdirektivet opstiller følgende elementer i gunstig bevaringsstatus, som skal indgå som grundlag for konsekvensvurderingen:

- a) naturtyper
 - naturtypens areal skal være stabilt eller i udbredelse
 - naturtypens struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens tilstedeværelse på langt sigt, skal være til stede nu og i overskuelig fremtid
 - arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, skal have en gunstig bevaringsstatus, jf. nedenfor om arter.

- b) arter
 - arten skal på langt sigt opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige omgivelser
 - artens naturlige udbredelsesområde må ikke være i tilbagegang eller blive mindsket i en overskuelig fremtid
 - der skal være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare bestanden.

For en lang række naturområder, der indgår i netværket af internationale naturbeskyttelsesområder, er der i forbindelse med planlægningen, fredninger, aftaler om skovdrift, m.v. en eksisterende beskyttelse eller krav til fremtidig drift, som kan have betydning for at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Disse forhold skal inddrages i en konsekvensvurdering i forbindelse med den konkrete planlægning.

Det er samtidig vigtigt at fremhæve princippet om, at konsekvensvurderingen skal inddrage effekten af gældende eller afledte forventet kommende planer og projekter. Dette skal bl.a. ske for at sikre, at der f.eks. ikke opstår negative (synergi)effekter af en plan eller et projekt i sammenhæng med andre planer eller projekter.

Den endelig vedtagne plan kan efter omstændighederne være ugyldig, hvis vurderingen ikke indgår i planredegørelsen.

5.2 Konsekvensvurdering af planer og projekter - et idekatalog

Det er ikke muligt på forhånd at give en udtømmende beskrivelse af kravene til en vurdering af, om et projekts realisering vil give en væsentlig negativ påvirkning af de beskyttede arter og naturtyper, idet omfanget af den enkelte vurdering først og fremmest vil afhænge af det konkrete projekt, af det berørte områdes karakter og af specielle økologiske forhold af betydning for de beskyttede arter og naturtyper. Nedenstående retningslinier kan derfor kun betragtes som vejledende:

A: Projektet

Beskrivelse af projektet med hensyn til den effekt, det har på områdets naturtyper og området som levested for de beskyttede arter, dvs. en beskrivelse af eventuelle forringelser af naturtyperne og af områderne som levested og/eller af forstyrrelser med bety-

delige konsekvenser for de beskyttede arter. En sådan beskrivelse kan indeholde følgende oplysninger:

- det arealmæssige omfang af projektet og de direkte eller afledte påvirkninger af det eksisterende plante- og dyreliv med betydning for de beskyttede arter og naturtyper ved f.eks. anlægsarbejde, opgravning, kultivering, lyspåvirkninger, periodisk støj, forstyrrende færdsel, spredningsbarrierer eller lignende,
- fysiske eller kemiske ændringer af det beskyttede område som følge af f.eks. ændret vandpåvirkning, deponering eller egentlige udledninger af forurenende stoffer,
- beskrivelse af eventuelle retableringsmuligheder,
- støj, færdsel, opgravning eller anden forstyrrelse i anlægsfasen, når anlægget er færdigetableret, samt eventuelle årstidsvariationer heri,
- eventuelle vilkår i forbindelse med anlægsarbejdet, udnyttelsen af anlægget eller eventuelle kompenserende foranstaltninger.

B: Naturtypen

Af hensyn til den samlede vurdering og til offentlighedens indsigt i grundlaget for en given beslutning, skal det oplyses, for hvilke naturtyper området er udpeget. Der bør så vidt muligt indgå oplysninger om den arealmæssige udbredelse og beliggenhed og sårbarheden.

Selve vurderingen bør rumme oplysning om påvirkninger af de beskyttede naturtyper, samt om forudsigelige ændringer i disse. Der kan være tale om areal-, karakter- eller kvalitetsmæssige ændringer i forhold til artssammensætning af relevante planter og dyr, den procentvise fordeling af naturtyper inden for det givne område, naturtypernes følsomhed, funktion som spredningskorridorer eller lignende.

Hvis området forventes retableret, bør de forventede tiltag til retableringen beskrives.

C: De beskyttede arter

Af hensyn til den samlede vurdering og til offentlighedens indsigt i grundlaget for en given beslutning, skal det oplyses, for hvilke arter området er udpeget. Der bør så vidt muligt indgå oplysninger om de enkelte bestandes størrelse, sårbarhed og periode for ophold i det pågældende område (overvintring, yngleperiode eller lignende).

Beskrivelsen af, hvorledes projektets realisering påvirker de beskyttede arter, kan indeholde oplysninger om indvirkning på de pågældende arters fødegrundlag, yngleaktivitet og yngelpleje, muligheder for at raste, fouragere, overvintre eller skifte svingfjer (fælde), samt oplysninger om, hvorvidt arternes konkurrenceevne ændres, f.eks. på grund af stigning i antallet af rovdyr eller blot som følge af ændrede forhold.

D: Samlet vurdering

Den samlede vurdering bør især indeholde en vurdering af, i hvilken grad eller hvilket omfang projektet på længere sigt forringer naturtypen og området som levested eller medfører forstyrrelse af væsentlig betydning for de arter, for hvilke det er udpeget.

Basisoplysninger vedrørende arter, levesteder og naturtyper inden for de internationale naturbeskyttelsesområder er sendt til amter og kommuner i form af de indberetningsskemaer, som er sendt til Europa-Kommissionen. En række informationer findes i Skov- og Naturstyrelsens publikation om EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder. Der kan desuden hentes oplysninger på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside på adressen <http://natura2000.sns.dk>.

Herudover kan kommuner og især amter være i besiddelse af vigtige oplysninger om de enkelte områder, ligesom faglige foreninger, grønne organisationer og lign. ofte vil kunne komme med nyttige oplysninger evt. i forbindelse med en offentlig høring.

I tilfælde, hvor et projekt har en sådan karakter, at der lægges op til at fravige beskyttelsesforpligtelserne, må vurderingen være mere omfattende, idet der også skal foretages en vurdering af alternativer, herunder eventuelt en uddybende beskrivelse af kompenserende foranstaltninger i det pågældende område og/eller andre områder.

6. Fravigelse af beskyttelsen (§ 7) og kompensationsforanstaltninger

Det overordnede princip i bekendtgørelsen og habitatdirektivet er, at beskyttelsen af arter og naturtyper kun kan fraviges, **hvis** der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af økonomisk eller social art **og** der ikke findes alternativer.

For områder hvor prioriterede arter og naturtyper berøres gælder, at bydende nødvendige hensyn alene kan omfatte hensynet til menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller gavnlige virkninger for miljøet eller efter udtalelse fra Europa-Kommissionen.

Baggrunden for dette princip er habitatdirektivets artikel 6, der trådte i kraft 5. juni 1994, og som er udmøntet i bekendtgørelsen om internationale naturbeskyttelsesområder. Denne bestemmelse gælder også for EF-fuglebeskyttelsesområderne. Indtil 1994 var det ikke muligt at fravige fuglebeskyttelsesdirektivet, medmindre fravigelsen var begrundet i hensynet til den offentlige sundhed og sikkerhed.

Der er altså en mulighed for at fravige direktivet, men der skal være tungtvejende grunde og omfattende vurderinger, hvis der fraviges. Bestemmelser om fravigelse er fastsat i bekendtgørelsens § 7.

Det er Skov- og Naturstyrelsens vurdering, at projekter, der opfylder kravet om at være af væsentlig samfundsinteresse, almindeligvis vil være projekter af national karakter.

Overvejer en myndighed at fravige beskyttelsen, er proceduren, at den kompetente myndighed i forbindelse med en konkret plan eller et projekt udarbejder en redegørelse om konsekvenserne af den pågældende aktivitet, som samtidig belyser alternative placeringsmuligheder for anlægget eller aktiviteten.

Viser konsekvensvurderingen væsentlige negative påvirkninger for de beskyttede arter eller naturtyper, skal myndigheden tage stilling til, om beskyttelsen skal vige for andre hensyn. Inden der træffes endelig beslutning i sagen, skal Skov- og Naturstyrelsen høres, jf. § 7, stk. 5.

Skov- og Naturstyrelsen finder det væsentligt at have så godt et grundlag som muligt for at komme med en udtalelse, herunder om der er tale om en fravigelse eller ej. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at amtet eller kommunen gennemfører en konsekvensvurdering, før en sag eventuelt sendes til høring i Skov- og Naturstyrelsen. I praksis vil det betyde, at Skov- og Naturstyrelsen som hovedregel først skal høres, når der foreligger et udkast til en endelig plan eller afgørelse. Det gælder også i sager, hvor der indgår en offentlighedsfase, uanset om Skov- og Naturstyrelsen har vurderet et udkast i offentlighedsfasen.

Udkast til afgørelse skal således efter bekendtgørelsens § 7, stk. 5 først sendes i høring i styrelsen efter endt offentlighedsfase. Det skal bl.a. ses i lyset af, at der i en offentlighedsfase kan ske ændringer i et projekt eller en plan, som kan medvirke til at minimere eller fjerne eventuelle negative virkninger på et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvorfor en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen ikke er nødvendig.

Som grundlag for en udtalelse fra styrelsen kræves en redegørelse for den konkrete sag, hvori det også beskrives, hvorfor det er nødvendigt at gennemføre projektet eller planen af hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og i tilfælde, hvor prioriterede arter og naturtyper berøres, interesser vedrørende sundhed, sikkerhed og miljø. Det skal samtidig godtgøres i redegørelsen, at der ikke findes nogen alternativ løsning.

Hvis en myndighed alligevel træffer beslutning om at gennemføre en plan eller et projekt på trods af, at Skov- og Naturstyrelsens har udtalt sig imod gennemførelsen heraf ud fra hensynet til de internationale forpligtelser, kan styrelsen eller ministeriet være nødsaget til at anvende lovgivningens almindelige regler (klagemuligheder o.lign.) til at søge disse forpligtelser opfyldt.

Fravigelse kræver altid, at der træffes de nødvendige kompensations-foranstaltninger, så sammenhængen i det europæiske økologiske net af særlige bevaringsområder (også kaldet Natura 2000) bevares.

I sager, hvor en fravigelse er nødvendig, kan kompensationsforanstaltninger i form af f.eks. at ændre områdets afgrænsning og eventuel at inddrage erstatningsarealer komme på tale. Der skal tages stilling til kompensationsforanstaltninger i forbindelse med en eventuel beslutning om at fravige beskyttelsen. Vurdering af dette spørgsmål vil således også indgå i Skov- og Naturstyrelsens udtalelse.

Skov- og Naturstyrelsen er ifølge habitatdirektivets artikel 6.4 forpligtet til at underrette Europa-Kommissionen om kompensationsforanstaltninger for områder, der ikke indeholder prioriterede arter og naturtyper, mens der for områder med prioriterede arter og/eller naturtyper skal der ifølge habitatdirektivets artikel 6.4 indhentes en udtalelse fra Europa-Kommissionen, før der træffes afgørelse. Det er Skov- og Naturstyrelsen og **ikke** de lokale myndigheder, der i givet fald underretter eller hører Kommissionen. Baggrunden herfor er, at det er den danske stat, der i sidste ende er ansvarlig overfor Kommissionen.

7 Habitatdirektivets artikel 12 og artikel 13

7.1 Beskyttelse af yngle- og rasteområder for strengt beskyttede dyrearter (habitatdirektivets art. 12, stk. 1 d)

Habitatdirektivets artikel 12 indeholder krav om streng beskyttelse af forskellige dyrearter, som fremgår af direktivets bilag IV a (de såkaldte "bilag IV-arter"). Det drejer sig om ikke blot om sjældne arter som odder, klokkefrø og snæbel, men også mere udbredte arter som stor vandsalamander, spidssnudet frø og markfirben. Af bilag 2 til denne vejledning fremgår, hvilke arter, der er relevante i Danmark. Skov- og Naturstyrelsen har i forbindelse med udsendelsen af bekendtgørelse om internationale naturbeskyttelsesområder med brev af 7. december 1998 gjort myndighederne opmærksom herpå.

Bortset fra pattedyrene (småflagermus, hasselmus, birkemus, odder og hvaler), der alle henhører under jagt- og vildtforvaltningsloven, er de fleste af de relevante dyrearter allerede omfattet af artsfredningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 67 af 4. februar 1991 om fredning af krybdyr, padder hvirvelløse dyr, planter m.m., som ændret ved bekendtgørelse nr. 1129 af 18. december 1997). De øvrige relevante dyr, nemlig snæbel og tykskallet malermusling vil blive inkluderet i artsfredningsbekendtgørelsen i f.m. den igangværende revision af denne.

Habitatdirektivet rummer et specifikt krav om at beskytte bilag IV-arternes levesteder (artikel 12, stk. 1 d). Dette krav har betydning for såvel decentrale som statslige myndigheders administration af arealanvendelses- og miljølovgivningen og bør selvfølgelig også indgå, når offentlige myndigheder udøver ejerbeføjelser.

Direktivbestemmelsen indebærer, at hvor der er regelmæssig forekomst af bilag IV-arter, må der ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende arters yngle- og rasteområder. Dette hensyn skal myndighederne inddrage i deres planlægning og administration af konkrete beføjelser. Amterne er i mange tilfælde i besiddelse af oplysning om forekomst af bilag IV-arter.

De fleste bilag IV-arter, der er eller bliver omfattet af artsfredningsbekendtgørelsen, er hele eller dele af året knyttet til områder, der er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven eller andre regler i loven, der indeholder forbud mod tilstandsændringer. Generelt må disse områder således karakteriseres som de vigtigste levesteder for disse arter samt for odderen. Beskyttelsen af bilag IV-arternes yngle- og rasteområder indenfor § 3-områder vil blive præciseret i den kommende justering af bekendtgørelserne om beskyttede naturtyper, diger og bygge- og beskyttelseslinjer.

Bestemmelserne i direktivet gælder imidlertid i princippet også for andre områder, hvor der regelmæssigt forekommer bilag IV-arter, og er bindende for myndighederne og således også amter og kommuner. Artikel 12 stk. 1 d) er derfor generelt relevant i forbindelse med planlægning og administration af arealanvendelseslovgivning, dvs. i det store hele de bestemmelser, der er nævnt i § 4 i bekendtgørelsen om internationale naturbeskyttelsesområder. Det samme gælder for administrationen af statens højhedsret over søterritoriet.

Beskyttelsen af de pågældende arters yngle- eller rasteområder kan efter artikel 16 fraviges i følgende tilfælde, hvis der ikke kan findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke

hindrer opretholdelsen af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde:

- For at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyper.
- For at forhindre alvorlig skade, navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom.
- Af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.
- Med henblik på forskning og undervisning, genopretning af en bestand, genudsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter.
- For under omhyggeligt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at tillade indsamling eller opbevaring af arterne i et antal, der er begrænset og specificeret af de kompetente myndigheder.

Det bemærkes, at det uanset dette ved fravigelse af beskyttelsen kan være nødvendigt at indhente tilladelse, f.eks. efter bekendtgørelsen om fredede arter i h.t. naturbeskyttelsesloven.

Danmark er forpligtet til at rapportere eventuelle fravigelser til Europa-Kommissionen hvert 2. år. En procedure for, hvordan amter skal indsende afgørelser af denne karakter i § 3-områder, vil blive beskrevet i den kommende reviderede bekendtgørelse om beskyttede naturtyper. Skov- og Naturstyrelsen vil nærmere overveje betingelserne for, at styrelsen kan opfylde denne rapporteringsforpligtelse for så vidt angår afgørelser efter andre bestemmelser eller anden lovgivning.

7.2 Beskyttelse af strengt beskyttede plantearter og deres voksesteder

Habitatdirektivet indeholder en streng beskyttelsesordning for de plantearter, der fremgår af direktivets bilag IV b. Ordningen omfatter bl.a. forbud mod "*forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen*".

De fleste af de for Danmark relevante plantearter er allerede omfattet af artsfredningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 67 af 4. februar 1991 om fredning af krybdyr, padder, hvirvelløse dyr, planter m.m. som ændret ved bekendtgørelse nr. 1129 af 18. dec. 1997). Det gælder plantearterne: Enkel månerude, fruesko, mygblomst, vandranke og gul stenbræk. Den eneste manglende art, nemlig liden najade (*Najas flexilis*) vil blive optaget i artsfredningsbekendtgørelsen ved den igangværende revision.

På baggrund af formålet med habitatdirektivets artikel 13 og de betragtninger, der ligger til grund herfor, bør der efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse ved den konkrete administration af naturbeskyttelsesloven og anden arealanvendelses- og miljøbeskyttelseslovgivning tages vidtgående hensyn til ikke blot at beskytte individerne af de ovenfor omtalte plantearter, men også arternes voksesteder.

Arterne har deres almindelige voksesteder i områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller andre områder omfattet af naturbeskyttelseslovens regler om forbud mod tilstandsændringer. Beskyttelsen af disse plantearters voksesteder indenfor § 3-områder vil blive præciseret i den kommende justering af bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper.

Der gælder samme regler for fravigelse af den strenge beskyttelse af planter som for dyr, jf. ovenfor under artikel 12.

Bilag 1.

Bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder

(EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder og Ramsarområder)

I medfør af § 3, stk. 1 og 2, i lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 563 af 30. juni 1997, § 20, § 51, stk. 1, § 65, stk. 1, § 67, stk. 2, § 69, stk. 1, og § 101 stk. 1, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 835 af 1. november 1997, § 18 c i skovloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 959 af 2. november 1996, § 35 i lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 569 af 30. juni 1997, § 19, stk. 5, § 29 og § 35, stk. 2, i lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 698 af 22. september 1998, § 14, § 26, § 30, § 46 og § 52 i lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 404 af 19. maj 1992 § 11, stk. 1, nr. 3, i lov nr. 180 af 8. maj 1985 om okker og § 8 i lov om vandforsyning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 337 af 4. juli 1985, fastsættes:

Oversigt

§ 1. Bekendtgørelsen fastlægger afgrænsningen og administrationen af internationale naturbeskyttelsesområder, der omfatter:

- 1) EF-fuglebeskyttelsesområder,
- 2) EF-habitatområder,
- 3) Ramsarområder.

Stk. 2. Bevaringsmålsætningen for de internationale naturbeskyttelsesområder er at sikre og genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for. For Ramsarområderne er målsætningen endvidere, at beskyttelsen skal fremmes. Skov- og Naturstyrelsen forestår udarbejdelsen af retningslinier for og yder vejledning med hensyn til fastsættelsen af bevaringsmålsætninger for områderne.

Stk. 3. Bekendtgørelsen fastsætter bindende forskrifter til myndighederne vedrørende planlægning og administration, der berører internationale naturbeskyttelsesområder, i henhold til EF-habitatdirektivets artikel 6, stk. 2-4, og Ramsarkonventionens artikel 3, stk. 1.

Stk. 4. Bekendtgørelsens § 3 om planlægning og § 4 om administration af enkeltsager præciserer, hvilke hensyn der skal tages ved administrationen af områderne. Der ændres ikke ved kompetencefordelingen mellem myndigheder.

Stk. 5. Bekendtgørelsens §§ 4, 6 og 7 vedrører naturtyper og i Danmark naturligt hjemmehørende arter, der er medtaget i EF-habitatdirektivets bilag I og II, naturligt hjemmehørende fuglearter, der er medtaget i EF-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, samt regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter og -

forekomster relevante som følge af EF-fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 2.

§ 2. Bekendtgørelsen indeholder følgende kortbilag:

- 1) Bilag nr. 1 viser internationale naturbeskyttelsesområder.
- 2) Bilag nr. 2 viser EF-habitatområder.
- 3) Bilag nr. 3 viser EF-fuglebeskyttelsesområder.
- 4) Bilag nr. 4 viser Ramsarområder.

Afgrænsningen er angivet på kort, der findes i Skov- og Naturstyrelsen, amtskommunerne og de berørte kommuner.

Stk. 2. Bekendtgørelsen indeholder følgende fortegnelser:

- 1) Bilag nr. 5 indeholder en fortegnelse over internationale naturbeskyttelsesområder. For hvert internationalt naturbeskyttelsesområde er angivet nummer og navn, samt nummeret for det eller de EF-habitatområder (H), EF-fuglebeskyttelsesområder (F) og Ramsarområder (R), som det enkelte internationale naturbeskyttelsesområde rummer.
- 2) Bilag nr. 6 indeholder en fortegnelse over EF-habitatområder. For hvert EF-habitatområde er angivet nummer, navn og den såkaldte NATURA 2000 kode. Områder med prioriterede naturtyper og/eller arter er angivet med (*).
- 3) Bilag nr. 7 indeholder en fortegnelse over EF-fuglebeskyttelsesområder. For hvert EF-fuglebeskyttelsesområde er angivet nummer, navn og den såkaldte NATURA 2000 kode.
- 4) Bilag nr. 8 indeholder en fortegnelse over Ramsarområder. For hvert Ramsarområde er angivet nummer og navn.
- 5) Bilag nr. 9 indeholder en fortegnelse over de naturtyper og arter, der er omfattet af EF-habitatdirektivets bilag I og II, og som er naturligt hjemmehørende i Danmark. De særligt truede på europæisk plan (såkaldt prioriterede) er markeret med stjerne. For naturtyperne er angivet naturtypekoden, som den fremgår af EF-habitatdirektivets bilag I.
- 6) Bilag nr. 10 indeholder en fortegnelse over fuglearter, der er omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, og som er relevante i Danmark.

Stk. 3. Skov- og Naturstyrelsen udsender oversigter, hvoraf det for hvert af de i bekendtgørelsen fastlagte områder angives, hvilke naturtyper og arter det pågældende område er udpeget for, samt en fortegnelse over de relevante, tilbagevendende trækfuglearter og forekomster efter EF-fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 2.

Region-, kommune- og lokalplanlægning

§ 3. De i § 2 angivne områder skal optages i region- og kommuneplanerne ved førstkommende revision. Samtidig skal der fastsættes retningslinier i planerne i overensstemmelse med denne bekendtgørelse.

Stk. 2. I de områder, der angives i § 2, må der ikke:

- 1) Udlægges nye arealer til byzone eller til sommerhusområde.
- 2) Planlægges nye større vejanlæg eller sideanlæg i form af servicestationer, materialepladser og lign.
- 3) Planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafikanlæg og tekniske anlæg og lign., f.eks. lufthavne, flyvepladser, jernbaner, havne, opfyldninger på søterritoriet, luftledningsanlæg, vindmølleklynger og -parker, lossepladser og anlæg for deponering.
- 4) Udlægges nye områder til råstofindvinding på land.

Stk. 3. Uanset bestemmelserne i stk. 2 kan der planlægges for linieoverføringer af luftledningsanlæg for de dele af et internationalt naturbeskyttelsesområde, der alene er udpeget som EF-habitatområde.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 2 kan der planlægges for foranstaltninger, som vil medføre forbedringer af naturforholdene i det berørte område.

Stk. 5. Stk. 2 gives retsvirkning som regionplaner.

Tilladelser, dispensationer, godkendelser mv.

§ 4. Den myndighed, der er tillagt kompetence til at træffe afgørelse efter de almindelige regler i den lovgivning, der regulerer det pågældende forhold, må ikke give de i stk. 3 nævnte tilladelser, dispensationer, godkendelser m.v., såfremt dette kan indebære forringelse af områdets naturtyper og levestederne for arterne, eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Stk. 2. Tilsvarende gælder for Ramsarområderne, at de i stk. 3 nævnte tilladelser, dispensationer, godkendelser m.v. skal administreres på en sådan måde, at myndighederne fremmer beskyttelsen af områderne.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 omfatter:

- 1) Dispensation fra bestemmelser i en lokalplan m.v., jf. § 19 i planloven.
- 2) Tilladelse til udstykning, opførelse af ny bebyggelse eller ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer efter § 35 i planloven.
- 3) Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1-3, og § 4, stk. 1, om beskyttede naturtyper m.v., § 8, stk. 1, og § 15 b, stk. 3, om beskyttede klitfredede arealer, § 15, stk. 1 og 2, samt § 15 b, stk. 3, og bestemmelser fastsat efter § 15, stk. 3, om strandbeskyttelseslinien, § 16, stk. 1, om sø- og åbeskyttelseslinien, § 17, stk. 1, om skovbyggelinien og § 18, stk. 1, om fortidsmindebeskyttelseslinien, jf. naturbeskyttelseslovens § 65 og bestemmelser fastsat efter denne lovs § 15 d, stk. 1.
- 4) Dispensation fra skovlovens § 16, stk. 6, om beskyttelse af småbiotoper i fredskov.
- 5) Godkendelse af placering og udformning af offentlige anlæg i det åbne land efter regler udstedt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 20.

- 6) Dispensation fra bekendtgørelser om fredning af statsejede arealer og arealer på søterritoriet og fiskeriterritoriet udstedt i henhold til naturbeskyttelseslovens § 51, stk. 1, eller fortsat i kraft i medfør af lovens § 101, stk. 1.
- 7) Hel eller delvis ophævelse af strandbeskyttelseslinien, sø- og åbeskyttelseslinien, skovbyggelinien og fortidsmindebeskyttelseslinien efter naturbeskyttelseslovens §§ 15-18, jf. lovens § 69, stk. 1, samt ophævelse af klitfredningen, jf. lovens § 9, stk. 3.
- 8) Tilladelse til råstofindvinding på land efter råstoflovens § 7, stk. 1.
- 9) Tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 vedrørende nedgravning i jorden, udledning eller oplæg på jorden, eller afledning til undergrunden af stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund.
- 10) Tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb, søer eller havet efter miljøbeskyttelseslovens § 28.
- 11) Godkendelse af virksomheder m.v. efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, § 38 og § 39.
- 12) Godkendelse af etablering af nye og ændring eller udvidelse af bestående saltvandsdambrug og havbrug efter regler udstedt i medfør af miljøbeskyttelseslovens §§ 27-29 eller fortsat kraft i medfør af lovens § 114.
- 13) Tilladelse til regulering af vandløb efter vandløbslovens § 17.
- 14) Tilladelse til sænkning af vandstanden i eller tørlægning af søer efter vandløbslovens § 18.
- 15) Tilladelse til anlæg af nye vandløb efter vandløbslovens § 21.
- 16) Godkendelse af etablering eller ændring af private udpumpningsanlæg til brug for afvanding efter vandløbslovens § 38.
- 17) Beslutning om oprettelse af offentlige pumpeanlæg efter vandløbslovens § 39.
- 18) Godkendelse af anlæg eller ændring af broer, overkørsler eller lignende efter vandløbslovens § 47.
- 19) Godkendelse af eller ændring af opstemningsanlæg eller andre anlæg, der kan ændre vandets frie løb eller i øvrigt være til skade for vandløbet efter vandløbslovens § 48.
- 20) Fastsættelse af flodemål for opstemningsanlæg efter vandløbslovens § 49.
- 21) Godkendelse efter okkerlovens §§ 2-3 af udgrøftning og dræning inden for jordbrugserhvervet, som vil kunne medføre ændring af tilstanden af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, i nærmere begrænsede områder, der fastsættes af miljøministeren.
- 22) Tilladelse til indvinding af grundvand og overfladevand efter vandforsyningslovens §§ 18-20.
- 23) Tilladelse til etablering eller på væsentlig måde udbedring eller ændring af vandindvindingsanlæg efter vandforsyningslovens § 21.
- 24) Tilladelse til bortledning af grundvand eller anden sænkning af vandstanden efter vandforsyningslovens §§ 26-27.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 hindrer ikke,

- 1) at der langs eksisterende veje og jernbaner kan foretages mindre betydende anlægsarbejder, der vedrører vejens/banens normale drift, varetagelse af trafiksikkerhed samt udbygning af cykelstier.
- 2) at der kan foretages forlægning af mindre adgangsveje til eksisterende bebyggelse og retablering af vejnettet efter vejafbrydelse.

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i § 3 og § 4, stk. 1-3, kan der efter lovgivningens almindelige regler efter forhandling med Skov- og Naturstyrelsen meddeles tilladelse til uddybning og omlægning af eksisterende indsejlinger og sejlløb.

Hidtidige lokalplaner

§ 5. Arealer inden for de i § 2 angivne områder, som på bekendtgørelsens ikrafttrædelsestidspunkt er byzone, lokalplanlagt sommerhusområde eller omfattet af landzonelokalplan, er ikke omfattet af bestemmelserne i §§ 3-4 i relation til de aktiviteter, som omhandles i den pågældende plan.

Pligt til oplysning og konsekvensvurdering

§ 6. I redegørelsen til planforslag, som enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, skal der, under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, indgå en vurdering af forslagets virkninger på det internationale naturbeskyttelsesområde, herunder på områdets naturtyper og levesteder samt de arter, området er udpeget for at bevare.

Stk. 2. Såfremt vurderingen viser, at planen vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, at planen vil indebære forringelse af områdets naturtyper eller levestederne for arterne, eller at planen kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for, kan planen ikke gennemføres.

Stk. 3. Tilsvarende skal det ved eventuelle tilladelser, dispensationer, godkendelser m.v. jf. § 4, der vil kunne påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, fremgå af afgørelsen, at denne ikke indebærer forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i området eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Stk. 4. Hvis den pågældende myndighed anser, at offentligheden kan bidrage til en bedre belysning af sagen, skal offentligheden gives lejlighed til at udtale sig, inden en eventuel godkendelse, tilladelse eller dispensation m.v. meddeles.

Muligheder for at fravige bestemmelserne i §§ 3-4 og § 6, stk. 2

§ 7. Fravigelse af §§ 3-4 og § 6, stk. 2, kan kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning.

Stk. 2. I internationale naturbeskyttelsesområder, der indeholder prioriterede naturtyper og/eller dyre- eller plantearter, kan fravigelse som nævnt i stk. 1, som har betydning for områdernes prioriterede naturtyper eller arter dog kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller efter udtalelse fra Europa-Kommissionen andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Stk. 3. Fravigelse af §§ 3-4 og § 6, stk. 2, skal i øvrigt ske i overensstemmelse med bestemmelserne i EF-habitatdirektivets artikel 6, herunder reglerne om nødvendige kompensationsforanstaltninger og meddelelse til Europa-Kommissionen.

Stk. 4. Beslutning om fravigelse af §§ 3-4 og § 6, stk. 2, træffes af den myndighed, som er tillagt kompetence til at træffe afgørelse efter de almindelige regler i den lovgivning, der regulerer det pågældende område.

Stk. 5. Forinden der træffes afgørelse, der kan indebære en fravigelse af §§ 3-4 og § 6, stk. 2, skal den pågældende myndighed indhente en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen.

§ 8. Miljø- og energiministeren kan uanset bestemmelserne i § 7 i særlige tilfælde og under respekt af EF-habitatdirektivets artikel 6 tillade fravigelse af § 3, stk. 2.

Ikrafttræden

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. november 1998, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Samtidigt ophæves bekendtgørelse nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder.

Stk. 3. Henvisningen i § 4, stk. 3, nr. 3 til naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 2, og § 8, stk. 1, og bestemmelser fastsat i medfør af denne lovs § 8, stk. 4, og § 15, stk. 3, træder i kraft på tidspunktet for ikrafttrædelse af § 2, nr. 1 og 2, i lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af planlægningsloven og naturbeskyttelsesloven.

Miljø- og Energiministeriet, den 1. november 1998

SVEND AUKEN

/Solveig Øster

Bilag 2.

Danske arter omfattet af Habitatdirektivets artikel 12 om strengt beskyttede arter

“Artikel 12:

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod:
 - a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
 - b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer
 - c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
 - d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder
2. For disse dyrearter forbyder medlemsstaterne opbevaring, transport eller salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder, der er indsamlet i naturen med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden iværksættelsen af dette direktiv.
3. Forbuddene i stk. 1, litra a) og b), samt stk. 2 gælder for alle livsstadier hos de dyr, der er omfattet af denne artikel
4. Medlemsstaterne indfører en ordning med tilsyn med uforsætlig indfangning eller drab af de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a). På grundlag af de indhentede oplysninger gennemfører medlemsstaterne de yderligere undersøgelser eller træffer de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at uforsætlig indfangning eller drab ikke får en væsentlig negativ virkning for de pågældende dyrearter.”

Danske dyrearter, der er strengt beskyttede efter habitatdirektivets bilag IV

PATTEDYR

MICROCHIROPTERA

Microchiroptera sp

Alle arter

SMÅFLAGERMUS

RODENTIA

Gliridae

Muscardinus avellarius

GNAVERE

Syvsovere

Hasselmus

Zapodidae

Sicista betulina

Hoppemus

Birkemus

CARNIVORA

Mustelidae

Lutra lutra

ROVDYR

Mårer

Odder

CETACEA

Alle arter

HVALER

KRYBDYR**(TESTUDINATA)**

Emydidae
(*Emys orbicularis*)

SKILDPADDER

Sumpskildpadder
(Europæisk sumpskildpadde)

SAURIA

Lacertidae

Lacerta agilis

Markfirben

OPHIDIA

Colubridae

(*Coronella austriaca*)

Snoge

Glatsnog)

PADDER**CAUDATA**

Salamandridae

Triturus cristatus

HALEPADDER

Salamandre

Stor vandsalamander

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina

SPRINGPADDER

Klokkefrø

Ranidae

Rana arvalis

Rana dalmatina

Spidssnudet frø

Springfrø

Pelobatidae

Pelobates fuscus

Løgfrø

Bufonidae

Bufo calamita

Bufo viridis

Tudser

Strandtudse

Grønbroget tudse

Hylidae

Hyla arborea

Løvfrøer

Løvfrø

FISK**SALMONIFORMES**

Coregonidae

Coregonus oxyrhynchus

LAKSEFISK

Snæbel (opstigende populationer i visse dele af Nordsøen)

INSEKTER

Coleoptera

Dytiscus latissimus

Graphoderus bilineatus

Osmoderma eremita

Biller

Bred vandkalv

Lys skivevandkalv

Eremit

Lepidoptera
Maculinea arion

Sommerfugle
Sortpletet blåfugl

Odonata
Aeshna viridis
Leucorrhina pectoralis
Ophiogomphus cecilia

Grøn mosaikguldsmed
Stor kærguldsmed
Grøn kølleguldsmed

BLØDDYR

BIVALVIA

Unionoida
Unio crassus

Tykskallet malermusling

Bilag 3.

Liste over relevante direktiver, konventioner og regler, der henvises til i vejledningen med oplysning om hjemmesideadresse

Regler m.v.:	Kan hentes på:
EF's habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter)	http://europa.eu.int/comm/environment/nature/habdirda.htm
EF's fuglebeskyttelsesdirektiv (Rådets direktiv (79/409/EØF) af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle Forvaltning af Natura 2000-områder – Habitatdirektivets artikel 6	http://europa.eu.int/eur-lex/da/lif/dat/1979/da_379L0409.html http://europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm
Ramsarkonventionen (Konvention af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle)	http://natura2000.sns.dk/ramsarkonven.htm
Planloven, naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven, okkerloven, vandforsyningsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser	http://www.mem.dk/love/index.htm